

Отримано: 22 травня 2021 р.

Прорецензовано: 04 червня 2021 р.

Прийнято до друку: 09 червня 2021 р.

e-mail: vseoknow@gmail.com

DOI: 10.25264/2311-5149-2021-21(49)-76-81

Лисяк О. М., Сагайдак О. М. Реальність та перспективи інтернет-банкінгу як напрямку діджиталізації в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, червень 2021. № 21(49). С. 76–81.

УДК: 332.12

JEL-класифікація: O30, O57, P43, G18, G20.

Лисяк Олена Миколаївна,*аспірант Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»***Сагайдак Оксана Миколаївна,***викладач I категорії ДПТНЗ «Дніпровський центр професійно-технічної освіти»*

РЕАЛЬНОСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ИНТЕРНЕТ-БАНКИНГУ ЯК НАПРЯМКУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено стан процесу діджиталізації в Україні, зазначено переваги її впровадження в інформаційній та телекомунікаційній сферах. Коротко проаналізовано досвід іноземних країн в питаннях цифровізації. Розкрито деякі особливості функціонування найкращих інтернет-банків держави: ПриватБанку, УкрСиббанку, ПУМБ. Продемонстровано чітку тенденцію переходу банків з філій в Інтернет, коли користувачів поступово, проте наполегливо привчають до здійснення всіх валютних операцій через спеціальні додатки в смартфонах. Зазначено, що мінімальним набором будь-якого успішного діджитал-банку повинні бути такі функції: управління лімітами картки, контроль залишків на поточних рахунках, оформлення депозиту, оплата комунальних послуг, переказ коштів на рахунки в інших банках. Наголошено, що вже на теперішньому етапі цифрової трансформації Мінфін створив «Каталог кращих інтернет-банкінгів України», у якому будь-який користувач мережі Інтернет в Україні має можливість порівняти та вибрати інтернет-банк згідно з своїми вимогами та вподобаннями. Перераховано основні переваги, загрози та ключові проблеми цифровізації банківського сектору в Україні.

Ключові слова: діджиталізація, цифрова трансформація, цифровізація, інтернет-банкінг, глобальна цифрова конкурентоспроможність.

Лысяк Елена Николаевна,*аспірант Национального технического университета «Днепропетровская политехника»***Сагайдак Оксана Николаевна,***преподаватель I категории ДПТНЗ «Днепропетровский центр профтехнического образования»*

РЕАЛЬНОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИНТЕРНЕТ-БАНКИНГА КАК НАПРАВЛЕНИЯ ДИДЖИТАЛИЗАЦИИ В УКРАИНЕ

В статье освещены вопросы состояния процесса диджитализации в Украине, указано преимущества ее внедрения в информационной и телекоммуникационной сферах. Коротко проанализирован опыт зарубежных стран в вопросах цифровизации. Раскрыты некоторые особенности функционирования лучших интернет-банков государства: Приват-Банка, УкрСиббанка, ПУМБ. Показано четкую тенденцию перехода банков из филиалов в Интернет, когда пользователей постепенно, но настойчиво, приучают к осуществлению всех валютных операций через специальные приложения в смартфонах. Отмечено, что минимальным набором любого успешного диджитал-банка должны быть следующие функции: управление лимитами карточки, контроль остатков на текущих счетах, оформление депозита, оплата коммунальных услуг, перевод средств на счета в других банках. Указано, что уже на данном этапе цифровой трансформации Минфин создал «Каталог лучших интернет-банкінг Украины», в котором любой пользователь сети Интернет в Украине имеет возможность сравнить и выбрать интернет-банк согласно своих требований и предпочтений. Перечислено основные преимущества, угрозы и ключевые проблемы цифровизации банковского сектора в Украине.

Ключевые слова: диджитализация, цифровая трансформация, цифровизация, интернет-банкінг, глобальная цифровая конкурентоспособность.

Olena Lysyak,*postgraduate student State Higher Educational University «Dniprovsk Politehnika»,***Oksana Sahaidak,***teacher of the 1st category State vocational and technical educational institution «Dnieper Center for Vocational Education»*

REALITY AND PROSPECTS OF INTERNET BANKING AS A DIRECTION OF DIGITALIZATION IN UKRAINE

The article covers the state of the digitalization process in Ukraine, the advantages of its implementation in the information and telecommunications spheres. The experience of foreign countries in digitalization is briefly analyzed. Some features of the functioning of the best Internet banks of the state are revealed: PrivatBank, UkrSibbank, FUIB. There is a clear trend of banks moving from branches to the Internet, when users are gradually, but persistently, accustomed to all currency transactions through special applications in smartphones. It is noted that the minimum set of any successful digital bank should be the following functions: card limit management, control of current account balances, deposit, payment of utilities, transfer of funds to accounts in other banks. It is indicated that already at this stage of digital transformation the Ministry of Finance has created a "Catalog of the best Internet banking in Ukraine", in which any Internet user in Ukraine has the opportunity to compare and choose Internet banking according to their requirements and preferences. The main advantages, threats and key problems of digitalization of the banking sector in Ukraine are listed.

Key words: digitization, digital transformation, digitization, internet banking, global digital competitiveness.

Постановка проблеми. Діджиталізація є процесом переведення всіх можливих форм інформації (текстової, звукової, графічної) до цифрового формату, який є зрозумілим для сучасних гаджетів. Вона позиціонує себе як новий тип технологій в інформаційній та телекомунікаційній сферах, що охоплюють і змінюють всі напрями сучасного життя: як виробничого, так і суспільного. Впровадження діджиталізації дозволяє суттєво підвищити продуктивність тих операцій, що стосуються обробки інформації. Процес діджиталізації, іншими словами, можна охарактеризувати як цифрову трансформацію (цифровізацію), складовими частинами якої є більш відомі нам та звичні до вживання терміни автоматизації і навіть оцифрування даних. На сьогодні в Україні цифрова трансформація застосовується для бізнесу, суспільства, держави. [8]. Досить новим, перспективним та поширюваним стрімкими темпами напрямком втілення діджиталізації на фінансовому ринку України є інтернет-банкінг – вид дистанційного банківського обслуговування у форматі 24/7 з будь-якого комп'ютера через Інтернет; при цьому доступ до рахунків та операцій за ними забезпечується шляхом використання стандартного браузера. Прослідковується чітка тенденція переходу банків з філій в Інтернет; користувачів поступово, проте наполегливо привчають до здійснення всіх валютних операцій через спеціальні додатки в смартфонах. Можна сказати, що прийшла пора розробки та залучення нових сучасних моделей діджиталізації/цифровізації банківської системи держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання діджиталізації банківської системи присвятили свої роботи вчені В. Абакуменко, І. Андрушків, О. Гаврилова, А. Длигач, Г. Жосан, Л. Надієвць, І. Пасічник, О. Чуба, С. Шелудько та ін. Так, І. П. Андрушків та Л. М. Надієвць наголошують на проникненні цифрових технологій до банківських секторів як України, так і закордонних держав. Як наслідок виникає потреба у зміні правил ведення конкурентоспроможного бізнесу банків на фінансовому ринку в умовах застосування нових технологій та інновацій і швидкозмінних можливостей. Постає необхідність в розробці діджитал-стратегій для банків України [1]. За словами С. А. Шелудько, банківська справа однозначно буде підлаштовуватися до нових тенденцій сучасного технологічного виміру і тому останні технологічні досягнення як для користувачів, так і для співробітників банків стають повсякденням у напрямку глобальної цифровізації економіки держави [9].

Все частіше подане питання висвітлюють в своїх інтерв'ю керівні працівники банківського сектору держави. Так, генеральний директор Advanter Group, доктор економічних наук А. Длигач висвітлює позитивні зрушення цифрової трансформації в Україні та зазначає, що саме заважає цьому процесу на сьогоднішній день. За його словами, діджиталізація потребує цілісного переосмислення ведення моделі бізнесу з переходом до використання нових інструментів [8].

Мега статті: розкрити особливості діджиталізації банківської системи в Україні на теперішньому етапі функціонування фінансового ринку держави: перспективи та труднощі поданого процесу з огляду на досвід інших країн.

Виклад основного матеріалу. Діджиталізація банків є вже не перспективним напрямком в розвитку банківської системи держави, а загальноприйнятим фактом, що надійно зайняв своє місце в глобальній цифровізації економіки української держави та інших країн світу. Так, можна навести як приклад успішний цифровий досвід Естонії. Основним принципом цієї країни є надання можливості працювати з будь-якого місця, підключеного до Інтернету. Ключові напрямки стратегії створення інформаційного естонського суспільства показано на рис. 1.

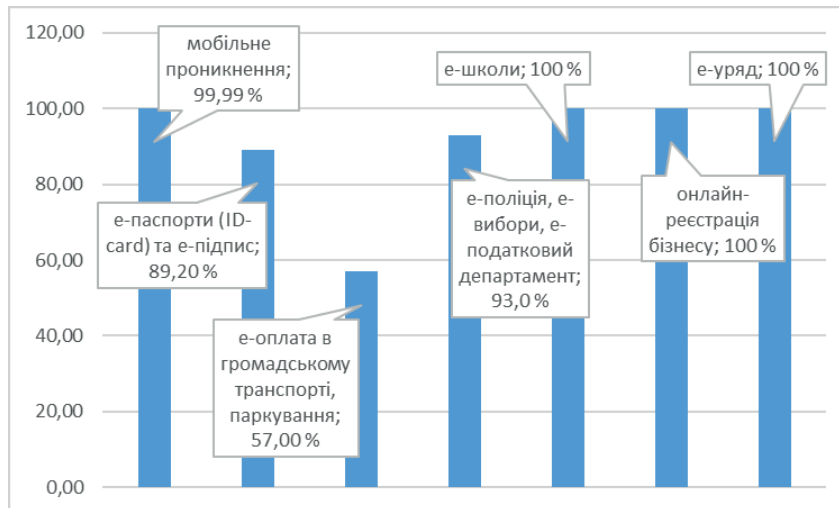

Рис. 1. Ключові напрямки стратегії створення інформаційного естонського суспільства

Джерело: складено автором за матеріалами [3].

Згідно з наведеним рисунком можна зазначити, що діджиталізація в Естонії прагне до рівноваги, яку доцільно охарактеризувати як колесо балансу діджиталізації в інформаційному суспільстві Естонії (рис. 2).

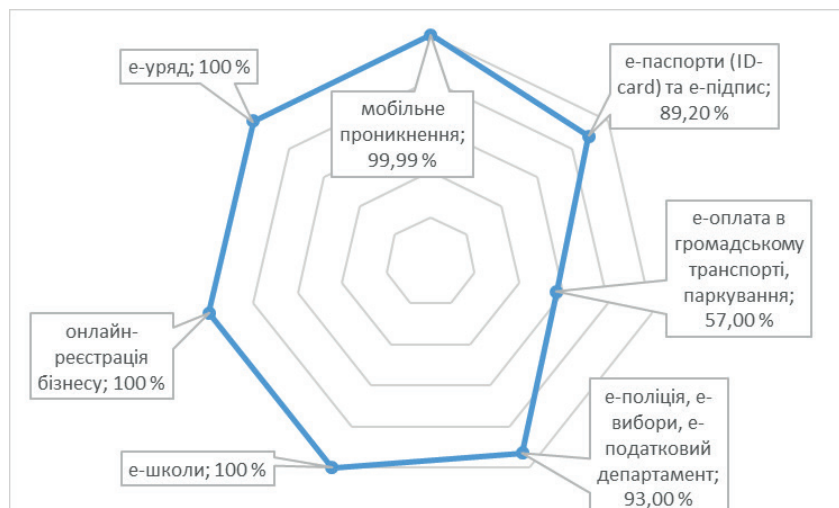

Рис. 2. Колесо балансу діджиталізації в інформаційному суспільстві Естонії

Як видно, найбільш неосвоєними в плані цифровізації поки залишається сектор оплати в громадському транспорті, паркування. Можна зазначити, що кількість секторів для такого колеса балансу в стратегії діджиталізації можна збільшувати та деталізувати з метою покращення наглядності отриманих результатів. Такий спосіб наглядної оцінки вибраної стратегії можна застосовувати для оцінки стану цифрової трансформації будь-якої країни.

Також слід зазначити, що, наприклад, в Естонії 99 % банківських транзакцій проходять через інтернет-банк, а в Європі та США цей показник на рівні близько 40 % (детальна інформація на рис. 3).

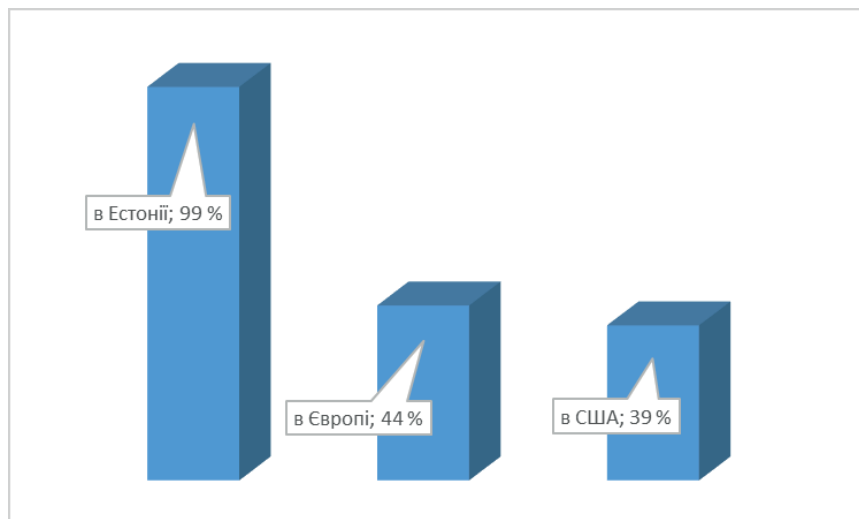

Рис. 3. Частка банківських транзакцій через інтернет-банк в різних країнах світу

Джерело: складено автором за матеріалами [1].

Хоча в 2019 р. Сполучені Штати утримували перше місце в рейтингу глобальної цифрової конкурентоспроможності [5], з наведеного рисунка можна побачити, що частка діджиталізації інтернет-банкінгу доволі низька. Це питання потребує окремого вивчення та подальшого висвітлення з зазначенням аналізу факторів, що впливають на цей процес як в США, так і в інших державах світу.

Рейтинг глобальної цифрової конкурентоспроможності наводить загальну та за окремими факторами оцінку рівня діджиталізації економіки і суспільства України в 2019 р. (рис. 4) [5].

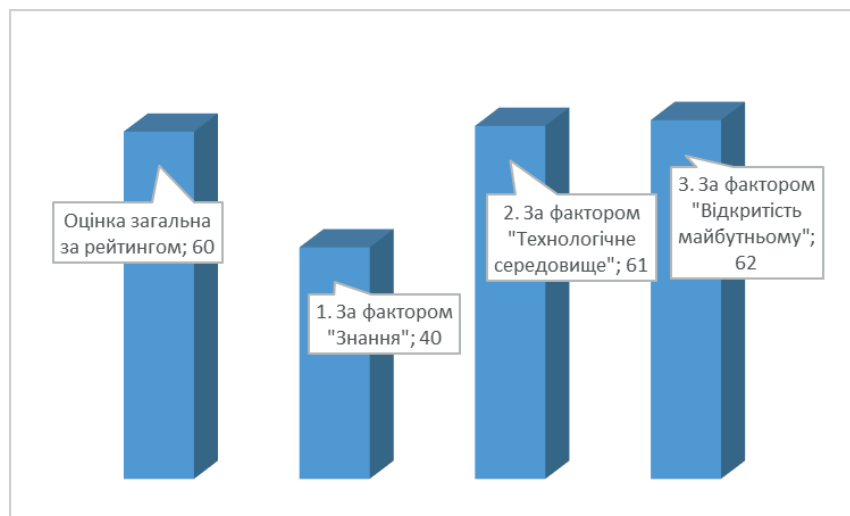

Рис. 4. Оцінка рівня діджиталізації економіки і суспільства України в 2019 р.

Джерело: складено автором за матеріалами [5].

За даними рейтингу Україна зайняла в 2019 р. 60 місце; порівняно з 2018 р. країна опустилася з 58 місця на 60 відповідно. Останні три місця в рейтингу 63 країн займають Перу, Монголія та Венесуела.

За версією FinAwards 2020 найкращими інтернет-банками України стали інтернет-банк ПУМБ з додатком «ПУМБ Online», інтернет-банк УкрСиббанку з додатком «UKRSIB online» та Приват Банк з додатком «Приват24», які зайняли третє, друге та перше місця відповідно. Банки, що могли претендувати на таке діджитал-звання, повинні були мати необхідний мінімальний набір функцій: управління лімітами картки, контроль залишків на поточних рахунках, оформлення депозиту, оплата комунальних послуг, переказ коштів на рахунки в інших банках. Головними можливостями ПриватБанку як переможця є перевірка стану рахунку; поповнення мобільного телефону; повноцінний фінансовий супермаркет; можливість онлайн-переказів; оплата комунальних платежів [7].

Україна зацікавлена в ефективній діджиталізації банківської системи. З цією метою Мінфін створив «Каталог кращих інтернет-банкінгів України», у якому можна дібрати інтернет-банк за функціями, наведеними на рис. 5.

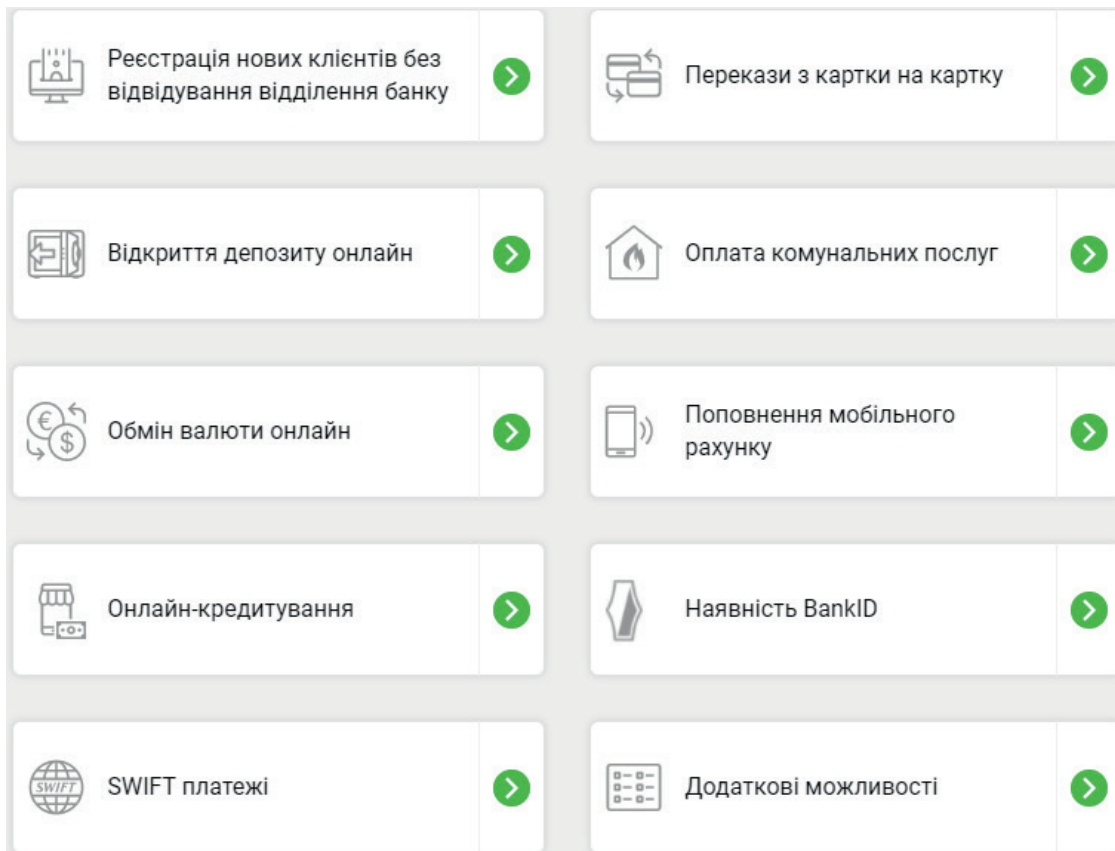

Рис. 5. Підбір інтернет-банків за функціями в каталозі Мінфіну [6]

Сьогодні в Україні можна порівняти можливості інтернет-банкінгів за каталогом Мінфіну та обрати зручний для себе банк.

Основними перевагами діджиталізації бізнесу в Україні є оптимізація процесів, відкриття нових, раніше не доступних варіантів отримання прибутку, орієнтація на клієнта [8]. Всі зазначені переваги є актуальними і в інтернет-банкінгу.

Загрозами діджиталізації банківської системи є страхи від втручання у приватне життя людини, захисту персональних даних, уразливість системи до хакерських атак [4].

Зазначимо ключові проблеми цифровізації банківського сектору в Україні [2]:

1. Суттєвий обсяг паперової роботи та надлишок банківських відділень: на кожне відділення банку припадає в середньому у 2–3 рази менше клієнтів, ніж у розвинених країнах.

2. Велика частка операцій з готівковими коштами: у середньому касири у відділеннях банків України опрацьовують у 5–10 разів більше готівкових операцій, ніж в країнах ЄС та в США.

Як зазначає А. Длигач, факторами, що впливають на цифрову трансформацію в Україні, є концепція – визначення напрямків розвитку, навчання персоналу, відмова від застарілих технологій, давніх стереотипів, звичних схем дії [8].

Висновки. Інтернет-банкінг є новим, перспективним та стрімкопоширюваним напрямком втілення діджиталізації на фінансовому ринку України. Прийшла пора розробки та залучення нових сучасних моделей діджиталізації банківської системи країни. Цифрові технології стрімко проникають до банківських секторів України і закордонних держав. Виникає необхідність розробки діджитал-стратегій для банків України. Держава зацікавлена в ефективній діджиталізації банківської системи. На сьогодні для будь-якого користувача мережею Інтернет у країні є можливість порівняння та вибору інтернет-банкінгів за каталогом Мінфіну. Актуальними перевагами діджиталізації банків є оптимізація існуючих процесів, відкриття нових, раніше не доступних варіантів отримання прибутку, орієнтація на клієнта. Основними проблемами цифровізації банківського сектору є великий обсяг паперової роботи, надлишок філій банків, суттєва частина операцій з готівкою. Факторами впливу на цифрову трансформацію в Україні є концеп-

ція, навчання персоналу та відмова від застарілих технологій. У питанні діджиталізації банківської системи держави потрібно діяти за принципом об'єднання всіх зусиль.

Література:

1. Андрушків І. П., Надієвць Л. М. Діджиталізація в банківському секторі: світовий та вітчизняний досвід. *Проблеми економіки*. 2018. № 4 (38). С. 195–200.
Andrushkiv I. P., Nadiievets L. M. Didzhytalizatsiia v bankivskomu sektori: svitovyi ta vitchyzniani dosvid. *Problemy ekonomiky*. № 4 (38), 2018. S. 195-200. [in Ukrainian].
2. Деркач А. О., Корнєєва М. В., Абакуменко О. В. Діджиталізація банківського сектору України. *Фінансові дослідження*. 2016. № 1 (1). С. 69–75.
Derkach A. O., Kornieieva M. V., O. V. Abakumenko. Didzhytalizatsiia bankivskoho sektoru Ukrainy. *Finansovi doslidzhennia*. № 1 (1) 2016. S. 69-75. [in Ukrainian].
3. Діджиталізація в банківській системі: світовий та вітчизняний досвід. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3722/> (дата звернення: 24.04.2021).
Didzhytalizatsiia v bankivskii systemi: svitovyi ta vitchyzniani dosvid. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3722/> (data zvernennia: 24.04.2021). [in Ukrainian].
4. Діджиталізація України: які переваги та загрози нам очікувати – прогноз експерта з кібербезпеки. URL: <https://senior.ua/articles/ddzhitalzacya-ukrani-yak-perevagi-ta-zagrozi-nam-ochkuvati--prognoz-eksperta-z-kiberbezpeki> (дата звернення: 24.04.2021).
Didzhytalizatsiia Ukrainy: yaki perevahy ta zahrozy nam ochikuvaty – prohnaz eksperta z kiberbezpeky. URL: <https://senior.ua/articles/ddzhitalzacya-ukrani-yak-perevagi-ta-zagrozi-nam-ochkuvati--prognoz-eksperta-z-kiberbezpeki> (data zvernennia: 24.04.2021). [in Ukrainian].
5. Жосан Г. Стан розвитку діджиталізації в Україні. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30. № 1. Ч. 2. С. 44–52.
Zhosan H. Stan rozvytku didzhytalizatsii v Ukraini. *Ekonomichnyi analiz*. 2020 rik. Tom 30. № 1. Chastyna 2. S. 44–52. [in Ukrainian].
6. Каталог кращих інтернет-банкінгів України. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/online/> (дата звернення: 23.04.2021).
Kataloh krashchykh internet-bankinhiv Ukrainy. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/online/> (data zvernennia: 23.04.2021). [in Ukrainian].
7. Найкращий інтернет-банк України за версією FinAwards 2020. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/466208/najkrashhyj-internet-bank-ukrayiny-za-versiyeu-finawards-2020> (дата звернення: 24.04.2021).
Naikrashchyj internet-bank Ukrainy za versiieiu FinAwards 2020. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/466208/najkrashhyj-internet-bank-ukrayiny-za-versiyeu-finawards-2020> (data zvernennia: 24.04.2021). [in Ukrainian].
8. Цифрова трансформація як ліфт у майбутнє. URL: <https://tqm.com.ua/ua/likbez/ua-articles/cyfrova-transformaciya-yak-lift-u-majbutnye> (дата звернення: 22.04.2021).
Tsyfrova transformatsiia yak lift u maibutnie. URL: <https://tqm.com.ua/ua/likbez/ua-articles/cyfrova-transformaciya-yak-lift-u-majbutnye> (data zvernennia: 22.04.2021). [in Ukrainian].
9. Шелудько С. А., Браткевич П. П. Вплив цифровізації на банківський бізнес в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5 (16). С. 335–339.
Sheludko S.A., Bratkevych P.P. Vplyv tsyfrovizatsii na bankivskiy biznes v Ukraini. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk*. Vypusk 5(16). 2019. S. 335–339. [in Ukrainian].